

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

10 Vtrùm is, cui Princeps debet, nec potest solutionem impetrare, possit
fraudatione vectigalium sibi compensare.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

personale mercatoris, permanens in ipso, quamvis ex mercis deportatione contractum.

⁷⁰ *Res est hypothecata.* Notandum tamen, cum mercator ante venditionem dum adhuc res erat ipsius, vectigal deberet, rem illam contaxisse obligatione hypothecae: quia omnia bona eius qui tributum debet, sunt taxate instar pignorum pro tributis obligata, ut expressè habetur L. 1. C. Quibus casibus pignus vel hypotheca tacite contrahatur. quo fit ut cum hac obligatione ad emptorem transeat; ac proinde si fraudator vectigalis non sit soluendo, vel effugerit, potest super ea fieri executio: alioquin si ab ipso recuperari debitum potest, executio super re illa, postquam in alterius dominium cessit, fieri non potest, ut colligitur ex Authent. Hoc si debitor. C. de pignoribus & hypothecis. ubi dicitur, *Si alius quam debitor rem hypothecata possideat, inhibetur hypothecaria actio, donec personaliter actum sit cum reo & inaccessore, id est, cum debitor & fideiussore.* Putarem tamen hac intelligenda, quando emptor nesciebat has res esse hypothecatas: si enim sciebat, videtur omnino liberum creditori ut vel actione personali agat contra debitorem, vel hypothecaria contra possessorem, ut habemus L. Diutius. 14. C. de pignoribus & hypothecis.

⁷¹ *Si vectigal est pars mercium.* Sed maior difficultas est, Si vectigal ex ipsis mercibus debitum, erat certa aliqua mercium portio: videtur enim tunc emptor in conscientia teneri, si sciat venditorem non soluisse. Primò, Quia illud debitum seu onus est reale & inherens ipsis mercibus immediatè: atqui res transit cum suo onere, ad quemcumque perveniat possessorem. Secundò, Ex cap. Cum non sit in homine 33. tit. de decimis, ubi dicitur, *Fruitus nondum decimatos, (id est, ex quibus decima nondum sunt extracta) non posse alienari absque onere decimarum.* & ratio additur, *quia res transit cum suo onere:* ergo idem censendum est de tributo, quando est aliquota pars ipsius mercis. Hæc sententia est probabilis: quam indicat Silvester Gabella 3. num. 18.

⁷² *Contrarium verius.* *Est onus venditoris.* Contraria tamen videtur verior, quam aduerto placuisse nostro Molinæ disput. 675. Probatur Primò, Quia onus soluendi illius vectigalis non pertinet ad emptorem, sed ad venditorem, qui tales res adducit & vendit: hic enim iubetur quintam vel decimam partem mercium soluere, non emptor: ergo emptor non tenetur.

Secundò, Illa pars mercium antequam sit separata & tradita, non magis pertinet ad Principem cui vectigal soluendum est, quam res vendita & nondum tradita pertinet ad emptorem. at si talis res secundo emptori vendatur & tradatur, hic acquirit eius dominium, & non tenetur priori emptori ad restitutionem, ut patet ex L. Quoties. 15. C. de rei vindicatione, & L. Traditionibus. 20. C. de pactis: estque communis sententia Doctorum, ut luprà c. 21. dubic. 19. ostensum est: ergo similiter si merces illæ, in quibus continetur hæc pars soluenda nomine vectigalis, vendantur, non tenebitur emptor ad illius restitutionem in foro conscientie.

⁷³ Maior parer, quia princeps non habet dominium illarum mercium, aut alicuius partis earum, antequam ea sit separata ac tradita; sed solum habet ius ad aliquam partem indeterminatè, ut venditor eam ipsi solvat; & præterea habet ius hypothecæ in totas merces, ut ubicumque fuerint, possit ex illis partem suam decerpere; & in cetera omnia bona venditoris, ut ex dictis constat.

Tertiò, Emptor neque tenetur ratione accceptionis, quia emit à vero domino; & non fuit causa cur ille non solueret, ut supponit neque ratione rei acceptæ, quia iam acquisivit dominium rei per emptionem & apprehensionem, neque ratione oneris impositi illi rei; quia hoc onus pertinet ad venditorem, non ad emptorem, ut dictum est: ergo non tenetur.

Ad primam rationem alterius sententia Respondetur ad argumenta. Illud onus soluendi tributum non esse propriè reale, sed personale, solum personam venditoris efficiens. secundariò tamen potest dici reale; quatenus solutio non pecunià, sed ex rebus ipsius per venditorem fieri debet.

Ad secundam dici potest, Aliam esse rationem decimarum: has enim iubetur soluere non solum is qui fructus colligit, sed quivis ad quem fructus indecimati pervenerunt: ut colligitur ex d. cap. Cum non sit, de decimis; ubi sic habetur: *Statuimus, ut in prerogativam domini generalis, exactionem tributorum & censuum precedat solutio decimarum: vel saltem hi ad quos census vel tributa indecimata pervenerint, (quoniam res cum onere suo transit) ea per censuras Ecclesiasticas decimare cogantur Ecclesijs, quibus de iure debentur.* Idem insinuat D. Thomas q. 87. art. 2. ad 4. Imò valdè probabile est, hoc ipso quo fructus exstant, decimam partem indeterminatè ad Ecclesiam pertinere; in eiusque dominium cedere, ut infra cap. 39. dub. 3. dicemus. Et quamvis Ecclesia dominium non haberet, tamen facillè statuere potest, ut ad quemcumque dominium rei non decimate pervenerit, is hoc ipso obligationem soluendi contrahat: sicut enim hypotheca, etsi non sit vel tota vel ex parte in dominio creditoris, tamen hoc habet onus, ut apud quemcumque reperta fuerit, possit ex ea petere solutionem, si opus sit; ita etiam res non decimata potest immediatè habere hoc onus, ut in cuiuscumque dominio fuerit, ille teneatur ex ea decimam partem Ecclesiæ dare. Simile statui potuisset in illis tributis, ubi pars rei loco tributi soluitur; sed re ipsa non videtur ita statutum: ac propterea non eadem in utriusque ratio.

DVBITATIO X.

Vtrum is, cui Princeps debet, nec potest solutionem impetrare, possit fraudatione vectigalium sibi compensare.

Suppono, non esse dubium, si vectigal non sit venditum vel locatum alteri, sed Princeps ipse per suos Quæstores illud immediatè recipiat: tunc enim manifestum est, compensationem licitam esse.

Sed difficultas est, si alteri sit elocatum, qui certam summam Principi pendat, ut totum vectigalis emolumentum in se transferat.

Respondetur, Etiam in hoc casu licitam esse compensationem, ut rectè docet Silvester, Gabella 3. q. 9. & Petrus Navarra l. 3. cap. 1. num. 247. Primò, Quia redemptores verè damnum non accipiunt, cum ob plurimas subditorum fraudes (quas ipsi norunt interuenire) longè minoris redimant, quam valeant: vnde & in ipso contractu censentur esse parati talia incommoda subire. Secundò, Totum ius, quod acquirat condutor, affidè dependet à iure Principis: nihil enim est aliud quam

Respondetur ad argumenta.

74 Alia est ratio decimarum.

75 Licita est compensatio.

quàm facultas quædam exequendi illud ius, quod ipse Princeps decursu totius anni habet; ac proinde non potest esse maius, quàm ius illud, quod Princeps singulis momentis per annum habet: effectus enim assidue ab aliqua causa dependens non potest villo temporis momento habere maiorem vim, quàm ipsa causa illo momento habeat: ergo conductor non potest habere maius ius ad exigendum à me vectigal, quàm ipse Princeps eo tempore in me habeat. quare cum ratione iuris, quod ego vicissim habeo in Principe, ius Principis elidatur compensatione; consequens est, ut in conductorem ius vllum exigendi à me vectigal transferre non possit.

76 Idem vsu venit in censibus, decimis, & similibus iuribus, quæ elocari possunt: conductor enim cum ius habeat assidue pendens à iure domini elocantis, non plus potest, quàm ipse dominus possit, si ipsemet suo iure exigeret. quare si is, cui ego debeo decimas vel pensionem annui census, mihi vicissim alio nomine sit debitor, nec possim obtinere solutionem, licitum mihi est vti compensatione, non soluendo decimas vel pensionem. Quod si conductor damnum incurrat, repetat à locatore: non enim potest creditor elocare ius quod habet in debitorem, cum damno debitoris.

77 Secus tamen esset, si totum ius vectigalis seu decimarum, vel census in alterum transferretur, non retento dominio directo: tunc enim si prior dominus mihi ex aliqua causa fieret debitor post illam alienationem, non possim vti compensatione, non soluendo; quia solutio census nullo modo esset debita priori domino, & ille nullum ius ad illa haberet. Si tamen ante alienationem mihi debitor fuisset, possim vti compensatione, alia via non suppetente; quia non potuit transferre alteri ius in me, si ipsemet erat mihi debitor: hoc enim esset vendere rem meam; vt rectè Siluester ait: nam ius quod ille habet in me, per compensationem fit quasi meum: ita enim extinguitur in Principe ratio debiti, quod ipse mihi debet; seu ratione iuris, quod ego in ipsum vicissim habeo, ac si meum fieret. Pari modo, si ego debeam tibi censum annuum 100. aureorum, & tu mihi intuleris damnus iniustus plus vel minoris æstimatum, non potes illum censum ita vendere vt ego compensatione vti non possim, si aliter mihi debitum à te nequeam redipisci: hoc enim iniquum foret: nam ratione iuris quod in te habeo, possim ius tuum quod habes in me, secundum iustam proportionem extinguere. Sicut enim debitor non potest debitum transferre in alium sine consensu creditoris; ita creditor ius suum quod habet in debitorem, non potest in alium transferre, quando ipse vicissim est debitor: quia id fieret eum alterius iniuria.

Obisio. Dices, Si tu mihi sis debitor, & gratis vel pretio concedas vsufructum agri tui Petro, non possum ex eo clam mihi compensationem facere: ergo neque ex censu, quem ego tibi debeo, si eius vsu alteri concesseris.

80 Resp. Respondeo neg. consequentiam; quia concessio vsufructu agri tui, fructus enati eo ipso pertinent ad vsufructuarium vel conductorem: sed si concedas vsufructum census, quem ego tibi debeo, fructus illius census non efficiuntur vsufructua-

rij, sicut nec tui, antequam consignentur; sed manent in meo dominio: vnde retinendo illos non vsurpo alienum, sed retineo meam, in quod tu quidem ius habebas, sed illud ius pari iure compensatur & extinguitur.

DVBITATIO XI.

Vtrum actores mercatorum teneantur ad restitutionem suis dominis, si cum Gabellarijs transigant, & sibi vectigalia retineant.

81 **F**requenter id fieri in Hispania ab ijs, qui ibidem negotijs mercatorum alibi habitantium præfunt, narrant mercatores Antuerpienses.

Respondeo itaque breuiter, id fieri posse quatuor modis: vel enim actor mandatum habet à domino vt transigat cum Gabellario pro mercibus quas inuecturus est, vel non habet: si habet mandatum, tenetur illud exequi si potest; alioquin tenebitur de damno, siue sibi retineat vectigal, siue non retineat: quia hoc ipso, quo mandatum acceptauit, se obligauit ad illud implendum; imò hoc ipso, quo suam operam ad negotia alterius gerenda locauit, tacite se obligauit ad eius mandata implenda, quæ ad negotia illa pertinerent; & proinde si omisit, tenetur.

82 Secundo, Si autem non habet mandatum, vt Gabellario conducit gabellas; & sic potest accipere partem sibi obuientem per societatem conductionis, tam ex mercibus sui domini, quàm ex alienis, quia est socius Gabellarij: sicut enim alius poterat hanc societatem cum Gabellario inire, ita etiam ipse. Nec refert quod sit actor mercatoris, quia idem non est factus in habilis ad alios contractus suo nomine inuecturus.

Tertio, Vel non inita societate emit sibi totum ius Gabellarij, quod Gabellarius in merces domini certo temporis spatio habiturus erat; & hoc modo non peccabit etiam contra iustitiam, etiam si totum illud vectigal sibi retineat; quia non tenebatur ex iustitia illud ius in vtilitatem sui domini redimere; cum ad hoc mandatum non haberet: neque in habilis erat ad illud sibi emendum, sicut enim quiuus alius potuisset illud à Gabellario emere, ita etiam iste actor.

83 Quarto, Vel denique intendit absolute redimere vel extinguere obligationem vectigalis; & tunc non potest sibi illud vectigal retinere, quia non transtulit in se ius Gabellarij, sed illud extinxit, dominumque suum illa obligatione liberauit, hoc enim ipso quo quis intendit redimere aliquam obligationem, intendit eam extinguere, vt desinat esse obligatus, qui antè erat. Vnde longè aliud est transferre in se ius Gabellarij, aliud redimere obligationem sui domini; nam potest ius Gabellarij in actorem transferri, manente obligatione in domino: non tamen potest hæc obligatio redimi, aut ius Gabellarij extingui, nisi dominus liberetur. Itaque in hoc casu tenetur domino ad gabellarum redemptarum & acceptarum restitutionem.